

Шатрава Сергій Олександрович,
кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри
адміністративної діяльності поліції Харківського
національного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ : МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Система запобігання корупції в Україні перебуває у процесі реформування. Наразі здійснені прогресивні кроки з прийняття законодавчих актів, які містять нові превентивні антикорупційні приписи, що ґрунтуються на міжнародних стандартах. Разом з цим, низький рівень імплементації нових антикорупційних інструментів залишається одним із головних викликів для ефективного функціонування української антикорупційної системи. Саме через пасивність влади у впровадженні антикорупційного законодавства цей процес потребує підвищеної уваги з боку громадськості та міжнародних організацій.

Отже, для формування і реалізації державної антикорупційної політики та успішного запобігання й протидії корупції в Україні важливо: а) імплементувати у національне законодавство міжнародні стандарти у сфері боротьби з корупцією; б) налагодити системну роботу з міжнародними урядовими і неурядовими організаціями антикорупційної спрямованості, а також міжнародними судами, до юрисдикції яких належить розгляд справ, пов'язаних із корупційними деліктами; в) застосовувати позитивний досвід зарубіжних держав, насамперед держав-учасниць ЄС, у результативній боротьбі з корупцією [1, с. 100].

Варто відзначити, що комплексно застосовуючи критерій сутності (походження) і змісту (предмета правового регулювання), можна виокремити принаймні три види міжнародних документів, які визначають загальні принципи і стандарти у сфері запобігання та протидії корупції: по-перше, це універсальні та регіональні міжнародні договори проти корупції; по-друге, міжнародні документи рекомендаційного характеру щодо цілей, форм і методів боротьби із корупцією; по-третє, відповідні рішення Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судів, які стосуються захисту прав і свобод людини від їх порушення внаслідок корупційних злочинів, або ж рішення міжнародних судів проти високопосадовців-корупціонерів.

Таким чином, Україна є повноцінним учасником важливих антикорупційних міжнародно-правових інструментів, коли, зокрема, ратифікувала: 18.10.2006 р. Конвенцію ООН проти корупції, яка набула чинності для України 01.01.2010 р. (Україна здала на зберігання Генеральному секретарю ООН свій документ про ратифікацію 02.12.2009 року), та 18.10.2006 р. і 16.03.2005 р. – відповідно Кримінальну й Цивільну конвенції про боротьбу з корупцією, які набули чинності для України 01.03.2010 р. (разом з додатковим протоколом) та 01.01.2006 р. відповідно.

Відповідно до ст. 9 Конституції України, після ратифікації ці Конвенції стали невід'ємною частиною національного законодавства і почали мати переважну силу перед будь-якими іншим положеннями внутрішнього законодавства, що суперечать цим Конвенціям .

У зв'язку з набуттям для України чинності Цивільної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією Україна стала членом ГРЕКО. Приєднавшись до ГРЕКО, Україна стала учасником моніторингу виконання рекомендації ГРЕКО щодо запобігання і протидії корупції, і зобов'язалась приймати участь у процесі взаємної оцінки в рамках Групи. З іншого боку, Україна також є учасником таких міжнародних ініціатив з подолання корупції, як Механізм огляду стану імплементації Конвенції ООН проти корупції; Стамбульський антикорупційний план дій Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку [2, с. 242].

На підставі аналізу міжнародних стандартів у сфері боротьби з корупцією, можна виокремити такі з них: 1) визнання корупції загрозою для суспільства та держави, формування і реалізація державної антикорупційної політики, заснованої на взаємодії з профільними міжнародними організаціями (ГРЕКО та ін.) й іншими державами світу; 2) масштабна мобілізація громадянського суспільства та його інститутів, а також соціально активних громадян до боротьби з корупцією; 3) створення досконалих законодавчих і організаційно-правових механізмів запобігання корупції на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування, запровадження кодексів і правил етичної поведінки публічних службовців; 4) запровадження електронних декларацій про доходи і

видатки посадових осіб, уповноважених на реалізацію функцій держави, а також державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та службовців органів місцевого самоврядування; 5) спрощення процедури надання адміністративних процедур і забезпечення їх доступності для громадян; 6) створення спеціалізованих і незалежних у своїй діяльності органів щодо запобігання та протидії корупції; 7) посилення судової влади та забезпечення чесної і прозорої професійної діяльності суддів; 8) боротьба з відмиванням коштів, здобутих у результаті корупційних діянь; 9) запобігання та протидія корупції в приватному секторі та бізнесі; 10) активізація просвітницької та освітньої діяльності у сфері боротьби з корупцією, утвердження нетерпимості в суспільстві до будь-яких проявів корупції [1, с. 106].

У зв'язку із зазначеними міжнародні стандарти боротьби з корупцією знаходять свій розвиток і органічно доповнюються позитивними зарубіжними практиками запобігання та протидії корупції. Таким чином сприйняття та імплементація міжнародних стандартів і позитивного зарубіжного досвіду щодо запобігання та протидії корупції, у тому числі й під час проходження служби в органах Національної поліції, має здійснюватися на трьох рівнях: доктринальному; правотворчому; правозастосовному, що і становить предмет подальшого дослідження.

Література:

1. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і місцевого самоврядування : моногр. / за ред. Ю. В. Ковбасюка і В. Л. Федоренка. – К. : Ліра-К, НАДУ, 2016. – 524 с.

2. Альтернативний звіт з оцінки ефективності державної антикорупційної політики / [Р. Г. Рябошапка, О. С. Хмара, А. В. Кухарук, М. І. Хавронюк, О. В. Калітенко] ; за заг. ред. А. В. Волошиної. – К., 2015. – 268 с.